

REDACȚIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Art coli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 286.

Două instituțiuni culturale.

Avem două instituțiuni culturale în Arad: Asociațiunea aradană și Reuniunea femeilor române din Arad. Și una și alta a trecut prin grea criză, le-a surghiunit neînțelegerea, dar pe ambele le-a reînviat înțelegerea din urmă, ce s'a sălășluit în societatea aradană și acum sunt pe cale să-și împlinescă sublima misiune culturală ce o are fiecare în felul ei: Asociațiunea, dezvoltarea culturală-economică pe terenul social; iar Reuniunea femeilor, cultura femeii române.

Asociațiunea s'a simțit destul de tare la începutul anului curent pentru desvălirea puterii sale și pentru trecerea la fapte. Memorabila adunare generală din februarie a avut succese morale și materiale, cari au dat condițiile de viață a acestei instituțiuni: suflet și corp, adică însuflețire și bani. Așa s'a făcut cuvântul în fapte. Asociațiunea aranjază conferințe populare, distribuie ajutoare la meserii, înființează cor, cu un cuvânt lucrează, dă societății impulsuri de însuflețire pentru cultura românească și revarsă lumină. Proxima adunare generală ce se va ține în decursul acestei ierni este chemată a duce înainte avântul ultimei adunări generale. Dumnezeu să-i ajute!

Reuniunea femeilor este mai norocoasă pentru că comitetul damelor române din Arad în frunte cu neobosita doamnă Oncu, au pus în mișcare femeile române de pretutindeni, ca să ridice un camin culturalei femeii române în Arad, un internat.

Nicăiri nu este atât de mult reclamat un institut de educație pentru fetițele române, fitoarele mame, ca și în Arad și provincia Aradului, pentru că Aradul cu provincia sa și cu Banatul răzâmat de Arad dă cel mai mare contingent de eleve, cari își fac cursul educației lor în internate.

Școala din Sibiu nu le poate primi pe toate și nici îngusta școală de fete de astăzi din Arad, și așa fetițele crescute în internate străine își pierd decorul lor românesc și legea și limba, sau cel puțin nu au senz pentru ele. Sufletul lor este dedicat idealurilor străine de neamul lor, cu un cuvânt în sufletul lor nu mai sunt române și

aceasta înseamnă a nu mai avea mame române în cercurile culte românești. Aceasta ar însemna distrugerea vieții familiare ortodoxe române și prin aceasta distrugerea temeliei biserice și neamului nostru.

Sâmbătă am avut ocaziunea a ne delecta în expoziția lucrurilor de mână incuse la Reuniune pentru loterie. Admirabile țesături din arta femeii române, care îi arată vechea ei cultură păstrată în războaiele țărănești. Sămnul, că am venit aici îmbrăcați în haina culturii și nu aici ne-am gătit haina. Cătrînța noastră e aceiaș cu cea din Italia. E chestiune de cultură pentru noi a-ne țineă portul și podoaba națională a casei românești. Onoare acelor femei, cari au desgropat arta țesăturii femeiești din războaiele țărănești și i-au dat locul de onoare unde i-se cuvine a fi: decorul saloanelor clasei înalte unde să demonstre vechia noastră cultură. Că nu suntem parveniți în concertul lumii culte.

În concertul de sâmbătă ni-se prezentă o altă comoară a sufletului românesc: spiritul artistic muzical cu dulcea doină românească. A fost triumful motivelor românești în arta muzicală.

Și școala românească confesională a câștigat câteva petricele în moneta sunătoare ce a incurs la cassă.

Nu voim să zicem prin aceasta, că urâm cultura străină, pentru că numai barbarul urește cultura în care își vede perirea sa, ci voim să zicem, că iubim cultura noastră și vrem să susținem caracterul culturii românești, pentru că, și ca oameni culți vrem să rămânem români.

Am voit prin aceasta să remarcăm valoarea morală a instituțiilor culturale, pentru că nu este menițiunea asocierilor culturale de a fi numai »Sparkassa« instituțiilor culturale, ci mai presus de toate a dà inspirație obștei pentru cultura românească, căci din suflete răsar faptele.

Odinioară se zicea: »a cui este țara, acelaia este și religia;« astăzi să zice: »a cui e cultura a acelaia este și țara« și acest mod de gândire uman trebuie să fie stăpânitor la noi.

Importanța științelor naturale.

În conferința învățătorilor din protoprezbiteratul Sibiului — în archidieceză nu se află o reuniune, care să cuprindă pe toți învățătorii în o singură corporațiune, cum o aflăm aceasta în dieceza noastră — dl prof. I. Bratu, a ținut o prelegere, făcând câteva experimente din domeniul fizicei, experimente, cari ar trebui arătate în fiecare școală primară. Interesanta și instructiva prelegere, *în felul cum s'a făcut e prima*, care s'a ținut în vre-o conferință învățătorescă dela noi, cu subiect luat din domeniul științelor naturale. — Ca introducere dl Bratu a spus câteva cuvinte și despre importanța științelor naturale în viața unui popor; în cele următoare ne luăm voia a da un rezumat din introducerea prelegerii:

Ne plângem adeseori, că țăranul nostru nu-și cultivă în mod rațional moșioara sa și tot așa de des ne tânguim asupra faptului atât de păgubitor pentru noi, că în organismul nostru social ca popor, lipsește un puternic organ de viață: clasa mijlocie, care e menită să împreune în mod firesc țăranimea cu intelectualii și fără de care la nici un caz nu se poate ajunge la un echilibru în viața noastră națională, în viața noastră economică.

Aceste neajunsuri, unii învățați cearcă să le aducă în cea mai strânsă legătură cu prea puțină atențiune ce se dă științelor naturale în școlile noastre peste tot.

Și cu tot dreptul, pentrucă, atât economia rurală, pe care se sprijinește țăranimea, cât și industria, pe care se întemeiază clasa de mijloc, nu sunt altceva decât științe naturale aplicate. A află și a cunoaște natura și calitatea solului, precum și substanțele, cari fac pământul mai productiv și mai roditor, nu înseamnă altceva, decât a pune'n aplicare unele cunoștințe de chimie și mineralogie. Cultivarea plantelor agricole reclamă aplicarea cunoștințelor de botanică. Ca să putem întrebuința cu folos aceste plante, ca să putem face din economia de vite adevărată economie, trebuie să avem cunoștințe de zoologie.

Numeroasele instrumente și mașini agricole, cu ajutorul cărora săvârșim diferite lucrări în economia rurală, toate funcționează după legi fizice hotărâte, pe cari nu le poți nesocoti fără a întimpină greutăți, sau a te păgubi. Asemenea lucruri s'ar putea spune și despre industrie, care prelucră materii brute în fel și fel de obiecte cu o mulțime de instrumente și mașini industriale.

Din constatările de până aci ajungem a fi convinși, că în ramii de activitate omenească despre cari vorbim, la tot pasul ni-se cer cunoștințe, cari aparțin vastului imperiu al științelor naturale. Putem deci înțelege că fără aceste cunoștințe nu suntem îndreptățiți a spera nici pentru viitor o muncă mai rodnică și mai rațională în agricultura noastră. E ușor de înțeles, că numai științele naturale ar putea deșteptă sau mai bine zis creă în noi interesul și îndemnul pentru îmbrățișarea și cultivarea cu succes a meseriilor. Iar pentru formarea acestor îndemnuri — să fim sinceri — școala de astăzi nu oferă destule privilejii.

Nu ne mai putem scuza că ne-ar lipsi înclinația către acești ramii de activitate, căci știm și cunoaștem interesul ce l-a adus cu sine copilul venit la școală, lăsând în părăsire la marginea părăului morișca de apă, oțelele de salcie de pe plugul și mașina de bostani, cunoaștem cu toții fantazia lor vicioasă, care poate să vadă în cocenii de cucuruz boi zdraveni și apți pentru lucru câmpului și în cioburile de sticlă adunate de prin unghere, marfă nouă în prăvălia bine asortată. Ce ar fi deci mai natural, ca școala să desvoalte mai de parte cunoștințele și înclinațiunile elevilor.

Însă în cele mai multe cazuri se întâmplă chiar contrarul. Copilul ajuns în școală nu mai vede nici una din sculele sale, cari i-au fost cei mai buni tovarăși de petrecere, ci în scurtă vreme e pus să caute prin cărți după substantive, și le caută în toate limbile înțelese și neînțelese de el. Cum poți aștepta dela un astfel de băiat, care conștientios a terminat școala primară agerindu-și dibăcia mai mult în aflarea substantivelor, ca reîntors la coarnele plugului să fie mai iscusit decât un altul, care nu a cercetat școala. Duce el cunoștințe practice din școală? Va putea el să pună în practică ceea ce a învățat în școală?

În felul acesta să explică, pentruce nu sprijinește țăranul nostru școala cum ar trebui? Pentrucă el vede, că nu-i stă în ajutor acolo unde are lipsă și unde-l doare. — „Un singur fenomen de fizică nu i-a fost explicat — după cum zice un învățat de al nostru — așa fel, ca el regăsindu-l în viața practică să-l știe stăpâni și să-l pună în serviciul său“.

La noi în cele mai multe cazuri lipsesc și condițiile pentru acest scop. Din cărți nu se pot învăța științele naturale ci numai cu obiectele expuse în un mic muzeu și laborator de științe naturale, cum o putem vedea aceasta la școlile popoarelor culte. Cercetarea și cunoșterea unui mic muzeu și laborator de științe naturale înzestrat cu cele mai de lipsă aparate pentru arătarea, cunoașterea și aplicarea legilor naturii, în mijlocul căreia ne-a pus Dumnezeu să trăim și a-le cărei bogății menite pentru noi — din cauza neștiinței noastre — ni-le exploatează streinii, ar putea face mai mult bine decât sporul ce se face în câteva ore de gramatizare.

Puține, din samă afară mic e numărul școlilor provăzute cu astfel de recvizite.*) Știm acest lucru din practică, cercetând câteva școli sătești și mi-s'a dat ocazia să privesc în inventarul mai multor parohii, în cari iubirea recvizitelor școlare eră reprezentată prin o sumă de tot modestă în comparație cu altele, ce conțin lucruri de zeci de ori mai puțin folositoare. De multeori de dragul unei iluzii optice jertfim nease-mănat mai mult, decât prevederea școlilor noastre cu recvizite necesare. Chiar și acolo unde mai este câte ceva, nici pe departe nu e îndestulitor de a face instrucția științelor naturale după cerințele de azi.

La aceste neajunsuri m'am gândit când m'am decis să țin conferința de astăzi. După acestea dl Bratu a făcut câteva experimente însoțindu-le cu explicațiuni.

Păcat, că a fost ascultată numai de un protopopiat!

*) La librăria noastră diecezană avem în depozit colecțiunile necesare la învățarea științelor naturale în școlile primare.

Frumusețile creștinismului.

de

Fr. R. de Chateaubriand.¹⁾

„Cât am iubit legea ta Doamne!
„Toată ziua gândirea mea este“.
(Ps. 118, 97.)

În vremea aceea, când apăruse pe pământ Mântuitorul, toate neamurile erau în cea mai expansivă așteptare, că un bărbat prevestit va apărea în curând.

„Întreg orientul — zice *Suetonius* — purtă în sine o veche legendă: că în Iudea se va ridica un bărbat, care va întemeia împărăția universală“.²⁾

Tacitus relatează aceleași, aproape cu aceleași vorbe. După zisa acestui mare istoriograf „cei mai mulți iudei erau de tot convinși, că după un oracol cuprins în sfintele cărți ale preoților, în vremea aceea (a domniei lui *Vespasian*) Orientul va câștiga nouă putere și un bărbat distins, ieșit din Iudea va stăpâni lumea“.³⁾

Când, în sfârșit *Josephus* vorbește despre dărâmarea Ierusalimului comunică: Iudeii ar fi pornit răzcoala contra Romanilor, indeosebi sub îndemnul unei profeții neclare, care le prevede, că în vremea aceea se va ridica dintre ei un bărbat și va cuceri stăpânirea lumii.⁴⁾

Și „Testamentul Nou“ oferă multe date despre această nădejde răspândită în Israel. Poporul care rătăcește prin pustie întreabă pe Ioan Botezătorul: dacă-i el *Mesia* cel mult așteptat, unsul lui *Dumnezeu*, *Hristos*. Junii din Emans sunt foarte amărâți, când înțeleg, că Ioan nu este bărbatul chemat să măntuiască Israelul.

Cele șaptezeci de săptămâni anuale sau patru-sutenouăzeci de ani dela reclădirea templului, se împliniseră. În sfârșit, *Oriqene*, după ce a înșirat toate tradițiile acestea ale Iudeilor, adaugă: că mulți dintrânșii vedeau și recunoșteau în *Iisus Hristos* pe liberatorul poporului, făgăduit de proroci. (*Origen. contra Celsum.*)

Cerul pregătise, așadară, și netezise drumul, pe care aveă să-l urmeze Fiul Omului. Neamurile despărțite de multă vreme prin moravuri și forme de guvernare — își păstrau o dujmănie moștenită. Dar instantaneu încetează zgomotul armelor, popoarele împăcate ori cuprinse se pierd toate, în masa universală a poporului roman.

Pe de-o parte religiunea și morala au ajuns la un așa grad de sticăciune, care producea schimbări prin silnicie; pe de altă parte încep marile învățături

despre unitatea lui Dumnezeu, nemurirea sufletului a să răspândească tot mai mult și mai mult pe pământ.

Astfel să deschid din toate părțile drumurile pentru învățătura cea nouă. O limbă universală ajută răspândirea ei grabnică. Împărăția universală romană e constituită în parte din neamuri sălbatice, parte cultivate, dar în totalitatea lor sunt în cel mai înalt grad nenorociți. Pentru cei dintâi este simplitatea învățăturii creștine, pentru ceilalți sunt virtuțile ei morale — și pentru toți mila și dragostea, mijloacele mântuirii, găsite din cer pentru popoare.

Aceste mijloace au avut o influență atât de covârșitoare, încât două veacuri după *Iisus Hristos Tertulian* putea să spună judecătorilor romani: „Noi suntem abia de ieri și totuși sunt pline de noi orașele voastre, insulele voastre, cetățile, castrele, — noi umplem coloniile voastre, corporațiunile, decuriile, conciliile și palatele; în senatul vostru și în forul vostru sunt creștini; noi numai templul vostru vi-l lăsăm: *sola reliquimus templa.*“¹⁾

Cu aceste mari și foarte importante pregătiri firești se îmbină splendoarea-minune. Adevăratele profeții (oracule), cari amușiseră în Ierusalim atât de demult, își înalță din nou glasul, iar falsele sibile amușiră. O nouă stea răsări în orient; Gavriil se pogori la Maria și un cor de duhuri pioase cântă în noaptea tăcută, în norii din cer:

„Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, și pe pământ pace!“

Ca din senin se răspândește vestea: Mântuitorul lumii s'a născut în Iudea. El nu s'a născut în purpur ci în modestul adăpost al săraciei. El nu a fost anunțat celor mari și puternici de pe pământ; ci ingerii l'au descoperit celor de jos și umiliți. El nu a întrunit în jurul leagănelui său pe fericirii pământului, ci pe cei nenorociți. Prin cel dintâi act al vieții sale s'a declarat el indeosebi de Dumnezeuul săracilor. Să zăbovim puțin aci, să stabilim o reflexiune. Dela obârșia vremurilor vedem cum devin regi, eroi, bărbați aleși vestiți — zeii popoarelor. Și vedem aici pe fiul unui dulgher (măsar) într'un mic colț al Iudeei, model de dureri și mizerie! El e batjocorit în public prin pedeapsa de moarte pentru cea mai josnică crimă. El își alege învățatei din clasele cele mai de jos ale poporului. El predică numai jertfă și renunțarea la podoabele pământești, onoruri, plăceri și putere. El preferă pe sclavi (robi) stăpânilor, pe săraci bogăților, pe suferinzi sănătoșilor. Tot ce înoată în lacrimi, tot ce are rane și dureri, tot ce e lăpădat și părăsit de lume și fuge de oameni, — îi este cea mai curată și mai sfântă mulțămire.

Puterea, bogăția și fericirea sunt — din contră — cu intenție amenințate de dânsul. El răstoarnă toate concepțiile de morală, cari erau în general acceptate pe atunci. El întemeiază noi raporturi între oameni, un nou drept — al ginților, — o nouă cre-

¹⁾ Născut la 1768 în Saint-Malo, Francois-René de Chateaubriand, a publicat următoarele scrieri: »*Essay sur les révolutions*«, »*Atala*«, »*Génie du christianisme* (1802)«, »*René*«, »*Martyos* (1809)«. *Itinéraire de Paris à Jerusalem* (1811). — Scriitor, care se distinge prin frumuseța limbii și a stilului. A avut o influență însemnată asupra literaturii franceze din prima jumătate a veacului XIX.; e socotit de precursor al romanticismului francez.

²⁾ *Imp. Vespas. (c. IV.)*

³⁾ *Hist. libri, V., 13,*

⁴⁾ *De bello Judaico.*

¹⁾ *Tertulian, apolog. cap. 37.*

dință publică. Astfel își înalță el divinitatea sa, triumfă asupra religiei împăraților, se avântă peste tronul lor și ajunge la urmă la stăpânirea lumii. Nu! — dacă glasul lumii întregi s'a ridică în contra lui Iisus Hristos, dacă toată lumina filozofiei s'ar reuni în contra învățăturilor sale — nu! nu ni-ar convinge nici când, că o religie spriginită pe astfel de stâlpi de temelie, este o religie *omenească*. Acela, care a făcut să fie adorată crucea, — acela care a dat oamenilor, ca obiect al cultului lor *omenirea suferindă* și *virtutea gonită*; — acela, da, o jur, nu putea să fie decât un *Dumnezeu*.

(Va urma.)

Emil

sau

Despre educație

de

J. J. Rousseau,

tradus de

Ioan Ardelean, inv.

Cartea II.

— Urmare. —

Una dintre caracteristica omului e, că tot aceea ce-i stă în puterile sale, le privește ca posesiune proprie. În privința aceasta are drept Hobbe, când zice: „Potența mijloacele poftelor spre îndestularea aceluia și toți vor deveni stăpâni absoluți“. Prin urmare copilul trebuie numai să voiască a ajunge în posesiunea lucrului dorit, își va închipui, că e stăpân a toate. El privește în oameni slugi și dacă împrejurarea ar aduce cu sine, că suntem nevoiți a-le refuza ceva — care își închipuie toate de posibile, când dispune el — aceasta refuzare e consideră drept o împotrivire în contra lui. Orice scuză ce am aduce-o întru mântuirea refuzării ar privi-o ca scuză goală, fiindcă încă nu e în stare a judeca serios lucrurile. În toate ar vedea reavoința și sentimentul premeditat de desconsiderare i-ar amără întru atât sufletul, că fiind plini de ură în contra întregii lumi, orice împotrivire iar face furioși, pe când binefacerea cea mai mare manifestată relativ la dânsii ar desconsidera-o fără nici o grațitudine.

Cum putem să ne închipuim, că un astfel de băiat răpit de mânie și patimi netrebnice să fie cândva fericit? „E fericit“, când în același timp e tiran, slugarnic până la dispreț și cel mai mizerabil dintre toate ființele! Eu am văzut băieți crescuți în felul acesta, cari au pofțit să-le răstoarne o casă cu umărul — după cum a făcut Samson — ca să le coboare stegulețul ce-l zăriră în vârful unui turn: ca să le oprească în loc un regiment întreg cu scopul ca să audă mai multă vreme sunetul tobelor și cari strigară în modul cel mai neplăcut, când a-ți îndrăznit a nu le face pe voia lor. Înzădar se nizuiau a-i împăcă într-un fel, ei sberară îndărătnici cât îi luă gura. În veci s'au petrecut vremea în plâns și sbierături fiind cerbicoși, obstinenți și furioși. Oare să se simtă fericiți astfel de băieți? Dacă contribuie la slăbiciune dorul de dominație, de aici relatează stupiditatea calamitate. Dintre doi băieți resfățați unul bate cu pumnul în masă, iar celalalt se opune mării.

Dacă germeii primi ai dominației și tirăniei sunt în stare a face pe copilul fraged nefericit, ce se

va alege de dânsul mai târziu, când pășind în viața de toate zilele va trebui zilnic să vină în coatină cu semenii săi? Fiind deprins, ca toți să se aplece înaintea lui ce spaimă îl va cuprinde atunci, când va vedea că toată lumea e conjurată împotriva-i și că aceea multime despre care a presupus, că o poate aduce în mișcare după bunul său plac, dintr'odată începe pentru dânsul a deveni aceea un greomânt apăsător. Ce față posomorată va arăta când va trebui să se convingă, că închipuirea și disprețul copilăresc îi va aduce numai necaz, desconsiderare, batjocură amară și rușine. După atâtea sperințe încurând va ajunge la aceea convingere, că nu cunoaște nici poziția sa, și nici puterea de care dispune. Văzând însă că nu poate face toate, va cugeta, că nu e în stare a face nimica: piedecile numeroase și neobișnuite vor avea asupra lui influință descurajătoare, multul dispreț l-ar înjosi total. Urmările acestora însă va fi, că va deveni molatic, timid și târăitor, respective aceea, că acum întocmai așa va decădea, precum anterior s'a ridicat peste sine.

Să revenim la *adevărată predestinație*. Natura a format băiatul astfel, ca să fie iubit și sprijinit din parte-ne, dar nu de atare ca să purtăm frica lui și să i-ne supunem. Sau doară l-a înzestrat cu un exterior poruncitor, cu privire aspră, cu ton detunător și înfricoșat ca să însufle spaimă? Aceea o înțeleg pe deplin, că urlul leului înspăimântă animalele și că la vederea capului înfricoșat încep a tremura; dar se află un lucru mai ridicul ca acela, când o magistratură în frunte cu șeful ei și îmbrăcați de sărbătoare să se prostearnă înaintea unui băiat înfășat, aducând omagiu aceluia prin cuvinte alese, pecând el în loc de orice răspuns — scâncește sau se îndârjește.

Cine cunoaște mai deaproape viața copilărească, acela știe, că o ființă mai debilă, neputincioasă mai deamă de compătimit și avizată la ajutorul nostru nu există pe lume. Se poate, că băiatul e numai pentru aceea așa nevinovat, blăjin, ademenitor în expresia feții sale, ca cei ce îl impresoră să se intereseze mai bine de el, ca să-l sprijinească și să aibă grija lui. Ce poate fi dară mai nenatural și absurd, ca un băiat, care are cutezanța a împărți altora porunci în mod arogant și obstinat, aceluia, cărora nu trebuie să facă altceva, decât să-l părăsiască ca să moară în mod nemernic.

De altă parte cine nu va recunoaște, că ar fi o mare crudelitate, ca în urma slăbiciunii lor de altcum destul de neputincioși să-i supunem capriciului nostru tot mai tare și încă prin aceea, că i-am lipsi de libertatea de care dispun, de aceea libertate restrânsă, prin care pot să abuzeze atât de puțin și care pentru ei este atât de necesare. Dacă nu este ceva mai ridicul ca copilul care ar vrea se facă pe domnul și orgolios, așa viceversa nu este ființă mai de compătimit, ca un băiat indispus și timid. Deoarece deodată cu maturitatea își ia începutul și sclăvia vieții civile, la ce să o potențăm aceasta cu sclăvia privată? Să lăsăm, ca cel puțin un minut din viața lui să fie scutit de aceasta sarcină, ce nu natura ni-a pus-o în cărcă; să nu-i conturbăm în desfătarea libertății, care pe ei — de altcum puțin timp — îi ține departe de la acelea escese, cari își au originea lor în sclăvie. Lasă vină acei crescători stricți, acei tați neîndurători cu acele excepționări netrebnice și mai vărtos să studieze modul de educație natural, în loc să vestească sumet înțelepciunea lor proprie.

(Va urma.)

Nr. 2914/1909.

Concurs literar.

Subsemnatul Consistor, autorizat prin concluzul nr. 81 din a. c. al Sinodului nostru eparhial publică concurs pentru două lucrări istorice:

I. *Monografia institutului pedagogic-teologic din Arad, din incidentul aniversării centenarului dela înființarea lui (1812) și*

II. *Vieața și activitatea lui Moise Nicoară, luptătorul pentru desrobirea bisericească-culturală a românilor din aceste părți.*

Ambele lucrări vor avea să îmbrățișeze istoricul diecezei Aradului, arătând mai ales urmările activității aceluși institut și a lui Moise Nicoară asupra dezvoltării noastre bisericești-culturale, până azi.

Cea mai bună din fiecare scriere va fi răscumpărată cu suma de 500 coroane.

Lucrările să aibă, fiecare, estenziunea de cel puțin 5 coale de tipar octav cu literă garmond, iar manuscriptele să fie prezentate Consistorului eparhial până cel mult în 30 iunie 1911.

Lucrările trebuiesc prezentate sub pseudonim, pus pe titlul manuscriptului, precum și pe un plic sigilat (trimis cu manuscriptul deodată), în care să se indice numele, caracterul și locuința autorului.

**Consistorul eparhial gr. or.
român din Arad.**

79 P. - 1909/10.

Anunț.

Direcțiunea institutului ped.-teol. gr. or. rom. din Arad, aduce la cunoștință publică, că cu datul de 18 nov./1 dec. 1909, nr. 79 P. a liberat duplicat de pe absolutorul preparandial de datul 9/22 iunie 1902, nr. 14 P.—1901/2 lui Alexandru Roja, născut în anul 1883, 2 nov. în comuna Ó.-Pécska (Pecica), comitatul Arad.

Mai departe aceluiași și cu același dat și număr ia liberat duplicat de pe testimoniul de calificare învățătorească, original de datul 3/16 iunie 1902, nr. 926 P.—1901/2.

Arad, la 18 nov. (1 dec.) 1909.

Roman Ciorogariu,
director.

CRONICA.

Aviz candidaților de învățători. Toți acei învățători disponibili și candidați de învățători rămași fără aplicație, — întru cât doresc să fie aplicați, să se însinue la Ven. Consistor în timpul cel mai scurt, prezentându-și diploma în copie autenticată la vr'un oficiu parohial sau la alte oficii bisericești.

Aviz! În tipografia diecezană a apărut ca brosură: *Tipicul chemării Duhului Sfânt la adunări și la începerea anului școlar.* Se poate căpăta la Librăria diecezană din Arad cu prețul de 30 fil.

La librăria diecezană în Arad, strada Deák Ferencz, se află de vânzare „**Liturgia lui Ioan Crisostom**“, de Nicolae Ștefu, pentru corul școlărilor și cor mixt cu prețul redus dela 5 cor. la 3 cor. exempl. + porto postal. Aceasta liturgie e cea mai ușoară și mai frumoasă pentru corurile noastre de băieți și mixte dela sate. Pe lângă toate răspunsurile liturgice, mai conține o mulțime de irmoase, pricesne — și un adaus de cântări naționale.

Tot aici și la autor (în Ecska, Torotál m.) se află și 4 **colinde** culese din Munții apuseni și aranjate pe note pentru cor bărbătesc și mixt de Șt. Ștefu iuv. în Ecica. Prețul unui exemplar 2 cor. + porto. Cele mai frumoase colinde pentru sărbătorile Crăciunului.

Concurse.

Pentru îndeplinirea următoarelor parohii vacante se publică concurs cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Bochie-Benești de clasa a III-a, dotațiunea e: bir dela 90 căsi câte o vică cucuruz sfărâmat și ștolele îndătinat.

Hășmașiu-Urvișiu B., de clasa a II-a, emolumentele: pământ de 8 cubule, dela 35 căsi din Urvișiu câte o jumătate măsură cucuruz bir, ștolele uzuat.

Mărăș-Secaci, de clasa a III-a, beneficiul: pământ de 8 cubule, bir dela 110 căsi câte o jumătate măsură cucuruz, ștolele îndătinat.

Pentru tustrele parohiile întregirea dotațiunei dela stat. De locuințe se vor îngriji alegânzii preoți.

Recurenții au a se prezentă la sf. biserici pentru a cântă, celebră și predică, având recursele adresate comitetelor parohiali a-le trimite la subscrisul înainte de espirarea alor 30 zile în F.-Györös.

F.-Girișiu, la 17/30 nov. 1909.

Pentru comitetele parohiali:

Petru Serbu, protopop.

1—3

—□—

Pe baza înaltului ordin consistorial cu Nr. 7360 din anul 1909 prin aceasta să escrie din nou concurs pentru îndeplinirea parohiei a II-a din **Kurtakér**, (Curtacher) resistemată prin concluzul Ven. Sinod eparhial cu termen de 30 de zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt: 1. Sesiunea dela parohia foastă în estenziunea ei de astăzi, împreună cu dreptul de pășune. 2. Unul din intravilanle parohiale. 3. Ștolele legale și eventuala întregire dela stat.

Alegândul va fi obligat a propune fără alta remunerațiune religiunea în una din școalele noastre confesionale, precum și a predică la rândul său. Alegândul va suportă regulat toate dările publice.

Deși parohia e clasificată de clasa I-ă dupăce nici la a doua escriere de concurs, nu s-au însinuat reflectanți, Ven. Consistor a binevoit a admite la concurs și reflectanți cu calificatiune de clasa a II-a.

Reflectanții sunt obligați a se prezentă în cutare duminecă ori sărbătoare în sfta biserica din Curtacher spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratorie, iar recursele ajustate după recerință, a le înaintă Prea On. Oficiu ppresbiteral din Világos (Șiria).

Kurtakér (Curtacher) la 15/28 noemvrie 1909.

George Ursu,
președinte,

Adrian Ungurean,
not. com. par.

În conțalegere cu: *Mihail Lucuța*, pprezbiter insp. școl' confesional.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc la școala confesională gr. or. rom. din Ictar, protopopiatul Belințului, în urma pensionării fostului învățător Virgil Amandia, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 1000 cor. 2. Locuință cu 2 chilii,ulină și cămară, intravilanul școlii de 800 st. □ cu supraedificatele; 3. Pentru participare la conferințe și reuniune câte 10 cor. totul 20 cor; 4. pentru scripturistica 10 cor; 5. Dela înmormântări, unde va fi poftit, 1 coroană.

Pentru încălzirea și curățirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească.

Alesul e îndatorat a ține școala de repetiție, a providea cantoratul, și a propune studiul religiei fără altă remunerare.

Cvîncevenalele prescise de lege se compută numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupți în această comună.

Recurenții vor înainta petițiile instruate amăsurat regulamentului și adresate comitetului parohial din Ictar, oficiului protopopesc din Belinț (Bélinecz) având a se prezenta în vre-o duminică sau sârbătoare la s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Ictar, din ședința comitetului parohial, ținută la 12/25 noemvrie 1909.

Romul Săcoșan,
paroh, preș.

Virgil Amandia,
inv., not. com. par.

Cu consenzul meu: Gherasim Sârb. protoprezbiter, ca inspector școlar.

—□—

1—3

Pe baza ordinațiilor Ven. Consistor diecezan din Arad, Nrii 6451 și 7101/1909, prin aceasta să escrie concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“ pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți din Musca, pe lângă următoarele emolumente.

1. Salar fundamental 1000 coroane, solvind în rate trei-lunare anticipative din cassada culturală.

2. Cvartir liber constător din 2 chilii,ulină, cămară, pivnița cea mică de sub locuință, grajd, șopru, cocini, 2 poduri, unul din cele două intravilane școlare și o cănepiște.

3. Alvîncevenalele legale după serviciul ce-l va presta alegândul în comună.

4. 10 coroane pentru scripturistica.

5. Pentru conferințele învățătoresți 20 coroane.

6. Dela înmormântările mari la cari va fi poftit 2 coroane, mici 1 coroană. De curățirea și încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească.

Alesul va avea a conduce fără alta remunerație ambele străni și a instrui băieții școlari în cântările bisericești. Acei recurenți cari pot dovedi prin atestate capacitatea de a înființa și conduce cor, să le alăture la recurs. Doritori de a ocupa acest post vor avea a-și înainta recursurile ajustate conform §-lui 61 din regulament adresate comitetului parohial din Musca (Muszka) cottul Arad. P. On. oficiu ppsc din Șiria (Világos) având a se prezenta în cutare, duminică ori sârbătoare în sfta biserică din Musca spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Dat din ședința estraordinară a comitetului parohial gr.-or rom, din Musca la 14/27 noemvrie 1909.

George Popescu.

George Muntean,
inv. not. adh. a com. par.

În conțelegere cu; Mihail Lucuția, ppop, insp. școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea posturilor învățătoresți din Bochie și Ciuntăhaz pe baza ordinațiunii de sub nrul 2985/1909 șc. al Ven. Consistor orădan se publică concurs cu termen de alegere de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Dotățiunea e în Bochie-Benești: în bani 290 cor., 5 cubule bucate, 5 stânjini de lemne, 50 porții de fân.

Ciuntăhaz-Stoinești-Hodișel: 220 cor. în bani, 5 cubule bucate, 8 orgii lemne, 7 holde pascalău, 90 porții de fân. Intregirea dotațiunii se va cere din a statului visterie.

Reflectanții să-și înainteze recursurile adresate comitetelor parohiale, la subscrisul în F.-Győrös, până la termenul indicat, având a-se prezenta la sf. biserici spre ași dovedi priceperea în tipic și cântări.

F.-Girișiu, la 17/30 nov. 1909.

Petru Serbu, protopop.

1—3

—□—

Pe baza ord. Ven. Consistor din Arad, nr. 7318 din 1909, se publică concurs pentru îndeplinirea stațiunii inv. din Somoșcheș, devenită vacantă prin mergerea inv. Efr. Brindea, la Cenadul Unguresc; cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Salarul împreunat cu acest post este: 1. Bani gata 600 cor. solvite în rate trei-lunare anticipative. 2. Patru holde pământ arător, cu dreptul de pășunat. 3. Cinci stânjini de lemne din cari se va încălzi și sala de învățământ. 4. Pentru conferință și scripturistica 30 cor. 5. Pentru curățirea salei de învățământ 25 cor. 6. Dela înmormântări, unde va fi poftit 1 cor. cu hora mortului 3 cor. 7. Locuință cu supraedificatele și jumătate grădina.

Pentru acest salar învățătorul ales va conduce clasele superioare, școala de repetiție, va providea strana stângă cu cantoratul, va instrui elevii în cântările bisericești și cu aceștia va cânta în biserică și la înmormântări.

Dela recurenți se recere cvalificația necesară pentru învățători, iar dreptul la cvîncevenal față de parohie și-l poate forma numai după un serviciu de 5 ani în Somoșcheș.

Conducătorii de cor vor fi preferiți.

Recursurile ajustate cu documentele necesare, precum și cu atestat despre serviciul anterior, adresate comitetului parohial din Somoșcheș, se vor înainta M. On. Oficiu protopopesc din Borosjenő (comitatul Arad).

Reflectanții au a se prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare la sf. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința com. par. din Somoșcheș, ținută la 15/28 nov. 1909.

Simeon Bulcu,
preș. com. par.

Ioan Tau,
inv., not. com. par.

În conțelegere cu: Ioan Georgia, ppresb. insp. școl.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți din Ghiroda (pprezbiteratul Timișorii) devenită vacantă prin abzicere se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. În bani gata 1000 coroane anual; 2. Locuință cu 2 chilii podite,ulină, cămară și toate edificiile laterale; 3. Flosința grădinei de lângă școală; 4. Cvîncevenalele după anii de serviciu impliniți în aceasta comună.

Recurenții au să dovedească, că poșed cvalificațiunea recerută; și pentru capabilitatea de a conduce

corul bisericesc, alesul va primi remunerație specială, ce i-se va da ulterior. Reflectanții vor avea să se prezente, dar nu în ziua alegerii, în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic. Alesul va avea să provadă gratuit cântarea bis. în strană și la cultul divin public; iar la cel privat, unde va fi poftit, are remunerație specială. Recursele sunt a se adresa la Prea On. oficiu pprezbiteral din Timișoara-Fabric (Temesvár-Gyárvaros).

Dat din ședința comitetului parohial, ținută în Ghiroda la 16/29 noemvrie 1909.

Comitetul parohial.

Cu consensul pprezb. *Dr. Tr. Putici*, inșp. de școale.

—□—

1—3

Pentru deplinirea definitivă a stațiunii învățătoarești din **Berechiu**, devenită vacantă prin abdicere, să escrie concurs cu termen de **30 de zile**, dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: a) în bani 300 cor.; b) 17 jugh. 1533 st. □ de pământ extravilan, parte arător, parte fânaț în valoare de 260 cor; c) competența de pășune 80 cor; d) pentru lemne de foc 96 cor; (pentru încălzirea salei de învățământ parohia se va îngriji separat); e) dela înmormântări unde va fi poftit: dela mici 80 fil., dela mari 1 cor. 20 fil., pentru umblarea cu crucea, dela preot 5 cor. în schimbul celor primite dela credincioși, venitele cantonale dau suma de 70 cor.; f) locuință cu 3 chilii, culină, supraedificate și o grădină de 800 st. □; g) spese la conferință 16 cor. iar scripturistica 10 cor.

Pentru întregirea salariului la minimalul prescriș de lege și pentru cvincvenale, se va recurge la stat la timpul său.

Dările publice le va solvi cel ales.

Din locuința învățătoarească o chilie să rezervă parohiei, pentru elocarea bucatelor fondului bisericesc. Alesul va avea să provadă cantoralul în biserică fără altă remunerație.

Recursele ajustate conform regulamentului și adresate comitetului parohial din Berechiu (Barakoy) vor fi a să naintă la oficiul ppreș gr. or. român din Borosjenő (com. Arad), iar recurenții sunt poftiți a se prezenta în careva duminică, ori sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic.

Din ședința comit. par. din Berechiu, ținută la 25 octomvrie (7 noemvrie) 1909.

Ioan Popovicu.

paroh. ort. rom. preș. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* ppresbiter, inșp. școl.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea postului învățătoareș din **Zimbru**, devenit vacant prin abdicerea inv. Alexandru Roja, să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“, pe lângă următoarele emoluminte: 1. Locuință: 2 chilii, culină și cămară și intravilanul școlar. 2. Salar în bani gata plătabil din cassa culturală 700 cor. 3. 24 cară de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ. 4. Pentru curatoratul școlai 30 cor. 5. Pentru participare la ședințele conf. învățătoarești 20 cor. 6. Scripturistica în natură. 7. Dela înmormântări și alte funcțiuni cantonale unde va fi poftit 1 cor.

Dat în ședința com. par. din Zimbru, ținută la 8/21 nov. 1909.

Zacharie Neamț,
not. adhoc.

Valeriu Cristea,
preș. com. par.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, pprezb. inșp. școl.

—□—

2—3

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr. or. conf. rom. din **Belinț**, să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala.“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: a) în bani gata 1000 cor. la an. b) locuință în natură și grădină lângă locuință. c) pentru conferință 10 cor. d) pentru scripturistica 10 cor.

Reflectanții, cari au să fie cvalificați în sensul legii, sunt poftiți a se prezenta în decursul termenului concursual, în sfânta biserică spre a-și arăta îndemânătatea în cântare și tipic; iar petiția concursuală, înstruată în sensul legii a o așterne comitetului parohial, pe calea oficiului protopopesc din Belinț.

Se obsearvă, că alesul învățător să îndatorează a îngriji pe spesele proprii de ținerea în curățenie și în bună rânduială a locuinții sale în partea din lăuntru. Alesul învățător va fi obligat, intrucât e capabil, a conduce și corul, fără altă remunerație.

Belinț 7/25 noemvrie 1909.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Gherasim Sârb.* protoprezbiter.

—□—

2—3

Se publică concurs pentru postul de învățător-cantor la școala ort. română din **Giriș**, cu termen de recurgere **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 20 jughere pământ arător prețuit în 700 cor; 1½ stângen de lemne din care se încălzește și școala de învățământ, cvartir liber cu 2 chilii, bucatărie și cămară, în curte grajd cu colniță și coteț; ștolele îndătinate și anume: mort mic 1 cor., mort mare 2 cor., hora mortului 2 cor., cununie 1 cor.

Pentru întregirea salariului și cvincvenale, se va recurge la stat.

Recurenții au se producă: estras de botez, că sunt născuți ort. români, cum și familia dacă sunt căsătoriți; atestat, că au absolvat preparandia într'unul din institutele noastre confesionale, atestat că sunt capabili a înființa și conduce cor vocal; atestat de cvalificațiune învățătoarească și moralitate dela oficiul parohial vidimat de protopopul concernent. Alesul va fi obligat, a conduce strana, a luă parte la toate funcțiunile împreunate cu cantoralul, atât în parohie, cât și în filii, a înstruă elevii în cântările bisericești și a susține cu ei în biserică disciplina.

Alesul numai după expirarea acestui an școlastic de probă va fi întărit definitiv în postul seu.

Recursele ajustate cu documentele originale, au se fie înaintate pe calea oficiului protopopesc din Oradea-mare, comitetului parohial, în termenul indicat, iar până la acest termen, recurenții sunt poftiți să se prezente în sfânta biserică spre a-și arăta desteritatea în cântare și tipic.

Recursele neadjustate precum și cele întrate mai târziu, nu se vor luă în conziderare.

Giriș, din ședința com. par. ținută la 10/23 noemvrie 1909.

Romul Mangra,
paroh. preș. com. par.

Demetriu Mărcuț,
not. com. par.

În conțelegere cu: *Toma Pacală*, protopop.

—□—

2—3

În urma încuviințării Ven. Consistor diecezan de sub nr. 5131/1909, prin aceste să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă pentru îndeplinirea postului de *capelan temporal*, la parohia de clasa a II-a din **Brusturi** pe lângă veterarul paroh Nicolau Budugan de acolo.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt: jumătate din toate venitele parohiale cari sunt: 1. În loc de bir paroh. 6 și jumătate jughere pământ fanaț și arător în valoare de 200 cor. de după care pe jumătate va avea să solvească dările capelanul ales. 2. Ștolele legale, cari fac 180 cor. 3. Ajutor de stat conform evalueazării alesului. 4. Casă parohială nefiind, alesul are să se îngrijească pe spesele sale de locuință.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt poftiți, ca recursurile lor instruite conform regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial din Brusturi, să le susțină în termenul susindicat pe calea oficiului protoprezbiteral gr. or. român din Hălmagiu (Nagyhalmagy).

Recurenții sunt poftiți să se prezenteze în termen regulamentar în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Brusturi spre ași arată desteritatea în celea rituale respective în predicământ făcându-se astfel cunoscut poporului.

Din ședința comitetului parohial din Brusturi ținută la 27 sept. (14 oct.) 1909.

Nicolau Budugan,
preot, președinte.

Traian Nicodim,
inv., not. com.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, protobresbiter.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea ambelor parohii din **Cinteiu**, atât a aceleia reactivată prin concluzul de sub Nr. 119/909 a Ven. Sinod eparhial, cât și a celeia remase vacantă după repositul preot Ioan Ianu, să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Ambele parohii fiind de **clasa primă**, dela recurenți să recere evalueazăriune corespunzătoare.

Venitele împreunate cu acestea parohii sunt: 1. Câte una sesiune pământ parohial; 2. Câte un intravilan parohial; 3. Despăgubire de imasă; 4. Pentru bir și ștole câte 300-300 cor. solvinde din cassa culturală.

Cei aleși au să supoarte toate contribuțiile ce cad după sesiile beneficiate și au să provadă catechizarea în școala noastră confesională din loc fără ori ce remunerație.

Recursurile ajustate cu documentele de lipsă și adresate comitetului parohial din Cinteiu, să vor așterne la oficiul protopopesc ort. rom. din Chișineu (Kisjenő) în termenul concursual, având recurenții a se prezenta în cutare duminică ori sârbătoare în sfta biserică din Cinteiu, pentru ași arată desteritatea în cântare și oratorie, pe lângă observarea dispozițiilor §-ului 20 din regulamentul pentru parohii.

Cinteiu, din ședința comitetului parohial ort. rom. ținută la 30 august (12 sept.) 1909.

Gavriil Popluca,
preș. com. par.

Ioan Popovicu,
notar com. par.

În conțelegere cu: *Demetriu Muscanu*, adm. ppsc.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți-cantorale din **Măgulicea**, devenind în vacanță prin abdicere, prin aceste să escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă.

Emolumentele sunt: 1. Salar în bani gata din casa cult. 500 cor. 2. Spese de conferință 20 cor. 3. Spese pentru scripturistică 20 cor. 4. Lemne pentru încălzirea salei de învățământ și a locuinței învăț. după trebuință. 5. Uzufructul grădinei școl. 1/4 iugher cat. 6. Dela înmormântări unde va fi poftit câte 1 cor.

Alegându-l învățător este indatorat să conducă strana fără altă remunerație.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți să-și susțină recursurile lor instruite conform regulamentului și adresate comitetului parohial din Măgulicea, în termenul sus indicat, pe calea oficiului protoprezbiteral gr. or. român din Hălmagiu (Nagyhalmagy).

Recurenții sunt poftiți să se prezenteze în vre-o duminică ori sârbătoare în sf. biserică din Măgulicea spre ași arată desteritatea în tipic și cântările bis. făcându-se astfel cunoscut poporului.

Din ședința comit. parohial din Măgulicea, ținută la 14 oct. (1 nov.) 1909.

Laurențiu Iuga,
paroh, preș.

Gheorghe Petrișor,
inv., not. com. par.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar*, pprezbiter, inșp. școl.

—□—

3—3

Pe baza rezoluțiilor Ven. Consistor diecezan de sub Nrii 5980 și 6795/909, pentru îndeplinirea parohiei vacantă din **Curtici**, prin aceasta să escrie din oficiu concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Venitele împreunate cu aceasta parohie sunt: 1. Una sesiune de pământ parohial; 2. birul preoțesc dela parohienii aparținători acestei parohii în proporțiunea următoare: a) dela parohienii, cari posed numai casă și intravilan, una măsură de bucate, și anume: jumătate grâu, jumătate cucuruz astfel însă, că dacă pe unul și același intravilan ar fi edificate mai multe case și astfel ar locul pe un intravilan mai multe familii, toți acești posesori la oaltă plătesc cvota de o măsură de bucate staverită mai sus și nu fiecare separate câte o măsură; b) parohienii, care pe lângă casă și intravilan mai posed și pământ până la 1/4 de sesie, vor solvi fiecare în bir câte o măsură grâu și 1/2 cucuruz, ori invers după împrejurări; iar c) aceia parohienii, cari posed pământ peste 1/4 de sesie, au să plătească câte una măsură grâu și una măsură cucuruz. 3. ștolele legale.

Parohia fiind de **clasa primă**, dela recurenți să recere evalueazăriune prescrisă pentru asemenea parohii.

Alesul va suportă toate contribuțiile după pământul ce-l va beneficia; va catehiza atât la școala comunală cât și la cele confesionale fără a țineă cont la vr'o remunerație pentru aceste.

Recursurile ajustate cu documentele prescrise, adresate comitetului parohial din Curtici, să vor așterne în termenul concursual la oficiul protopopesc al tractului Chișineu (Kisjenő), având recurenții a se prezenta în cutare duminică ori sârbătoare în s. biserică din Curtici spre ași arată desteritatea în celea rituale și oratorie, ținând cont de dispozițiunile §-ului 20 din Regulamentul pentru parohii.

Chișineu, 29 octomvrie (11 nov.) 1909.

Demetriu Muscanu,
adm. ppsc.

—□—

3—3